

Procedura in cazurile de divort

Divortul reprezinta din punct de vedere juridic singura modalitate de desfacere a casatoriei.

Dincolo de implicatiile de natura psihologica pe care le presupune atat pentru sotii, dar si pentru copiii acestora, dincolo de amalgamul de sentimente si emotii incercate, de comportamente si asteptari ale sotilor, de asa-zisele strategii adoptate inainte, dar si pe parcursul procesului, divortul urmeaza regulile de procedura clar stabilite de dispozitiile legale in vigoare.

De asemenea, trebuie mentionat si faptul ca informatiile prezentate mai jos au caracter general, ca fiecare regula enuntata comporta si exceptii si, nu in ultimul rand, ca fiecare situatie trebuie analizata individual, avand particularitatile si specificul ei care vor influenta mersul procesului. Prin urmare articolul nu trebuie considerat consultanta juridica, iar in situatia in care va confruntati cu asemenea probleme, recomandarea noastra este aceea de a va adresa unui specialist.

In prezent, in legislatia romaneasca exista doua forme de divort si anume:

- divortul prin acordul partilor sau asa-zisul “divort amiabil”;
- divortul din motive temeinice, atunci cand raporturile dintre sotii sunt grav si iremediabil vatamate si continuarea casatoriei nu mai este posibila.

Desi sunt multe situatiile in care sotii reusesc sa ajunga la o intelegere in ceea ce priveste atat desfacerea casatoriei si incredintarea copiilor minori, dar si a celorlaltor aspecte (pensia de intretine, numele pe care il va purta dupa divort), pentru a pronunta

divortul prin acordul partilor, instanta de judecata trebuie sa verifice indeplinirea cumulativa a urmatoarelor doua conditii:

- sa fi trecut cel putin un an de la incheierea casatoriei pana la data sesizarii instantei;
- sa nu existe minori rezultati din casatorie.

In acest caz, cererea de chemare in judecata trebuie semnata de ambii soti, iar instanta nu va stabili nici un fel de culpa a vreunuia dintre soti la desfacerea casatoriei. Din punct de vedere procedural nu se vor administra probe, iar hotararea nu va fi motivata.

In toate celelalte cazuri, divortul va urma procedura "standard", ca are ca scop in principal dovedirea motivelor temeinice care au vatamat grav raporturile dintre soti si stabilirea vinovatiei sotului sau sotilor in destramarea relatiilor de familie. De asemenea, atunci cand exista si copii minori, judecatorul va hotari caruia dintre parinti va incredinta minorii, decizie pe care o va lua tinand cont exclusiv de "interesul superior al copiilor minori". Acesta este o notiune complexa care subsumeaza o serie de elemente ce trebuie dovedite de catre parintele care solicita sa i se incredinteze copiii (profilul socio-moral al parintilor, posibilitatile materiale ale parintilor, posibilitatile de dezvoltare fizica, morala si intelectuala pe care copiii le pot gasi la unul dintre parinti, comportarea parintilor fata de copii inainte de divort, legaturile de afectiune stabilite intre copii si parinti sau familia extinsa, optiunea minorilor de a ramane alaturi de unul dintre parinti etc.) fara ca unul sau altul sa aiba prioritate in fata instantei sau sa cantareasca mai mult decat celelalte aspecte.

Particularitati ale procedurii divortului

Competenta materiala si teritoriala

In ceea ce priveste competenta materiala, instanta competenta sa judece un proces de divort este judecatoria. Referitor la competenta teritoriala, regula este aceea ca cererea se adreseaza instantei ultimului domiciliu comun al sotilor, daca cel putin unul dintre soti mai locuieste in circumscriptia acelei judecatorii.

Cererea de divort

Cererea sau altfel spus actiunea de divort trebuie sa cuprinda ceea ce urmareste sa obtina sotul interesat prin pronuntarea divortului: modul de desfacere a casatoriei respectiv din culpa exclusiva a celuilalt sot sau din culpa ambilor sotii, incredintarea copiilor minori si stabilirea pensiei de intretinere in favoarea acestora sau dimpotriva stabilirea unui program de vizita (in situatia in care nu solicita incredintarea sau crede ca nu va obtine incredintarea minorilor), numele pe care il vor purta sotii dupa divort, precum si detalierea motivelor de divort.

Totodata prin cererea de divort se poate solicita si impartirea bunurilor comune, dobandite de catre sotii in timpul casatoriei, insa acest capat de cerere va fi judecat numai dupa solutionarea divortului definitiv si irevocabil. Exista si posibilitatea solutionarii partajului concomitent cu pronuntarea divortului insa numai in situatia in care sotii ajung la o intelegere si pe acest aspect, intelegere consemnata in scris si denumita tranzactie.

La cererea de divort se anexeaza certificatul de casatorie in original si copii ale certificatelor de nastere a copiilor minori. Daca sotul interesat nu detine certificatul de casatorie in original (din diverse motive: fie este pierdut, fie se afla in posesia celuilalt sot) se poate adresa primariei in vederea eliberarii unui duplicat. Sunt si judecatori care primesc doar o copie a certificatului de casatorie, dar regula este ca acest document trebuie depus in original.

Toate inscrisurile mentionate mai sus se depun personal la registratura judecatoriei competente, persoana care depune cererea dobandind calitatea de reclamant, iar sotul chemat in judecata calitatea de parat.

Costurile unui divort

Costurile unui proces de divort presupun taxele de timbru, taxe care se achita in contul statului, la care se adauga onorariul avocatului ales, daca sotul interesat doreste sa fie asistat de un aparator.

Astfel, actiunea de divort trebuie insotita si de:

- dovada achitarii taxei judiciare de timbru in valoare de 39 lei/8 lei (divortul prin acordul sotilor/reclamantul nu realizeaza venituri sau acestea sunt inferioare salariului minim brut pe tara), achitate in contul bugetului local al unitatii administrativ –teritoriale in a carei raza isi are domiciliul sotul interesat;
- timbrul judiciar in valoare de 0,3 lei care se cumpara de la oficiile postale.

Durata unui proces de divort

In ceea ce priveste durata procesului de divort, trebuie precizat faptul ca aceasta este influentata pe de o parte de pozitia pe care inteleg sa o adopte sotii in cursul procesului de divort, iar pe de alta parte de gradul de incarcare ca numar de dosare inregistrate spre solutionare a judecatoriei competente.

Daca partile se inteleg cu privire la toate aspectele pe care le implica divortul (culpa, minori, pensie, nume, chiar si bunuri comune), procesul poate dura minim doua termene de judecata sau infatisari. Atunci cand sotii nu ajung la un acord, procesul se poate prelungi si pana la un, in functie de fiecare situatie in parte si daca de exemplu este prinsa si perioada vacantei judecatoresti.

Trebuie precizat si faptul ca odata investita cu judecarea unei cereri de desfacere a casatoriei, daca sotul interesat insista in cererea sa si isi va sustine pozitia, judecatorul va pronunta divortul, chiar daca cealalt sot se va opune sau nu se va prezenta. Acesta din urma, prin atitudinea sa, poate doar influenta durata procesului.

Prezenta personala a partilor si prezenta obligatorie a reclamantului

In materie de divort, partile sunt obligate sa se infatiseze personal in fata instantelor de fond. Astfel partile pot fi asistate de avocati, dar nu pot fi reprezentate de catre acesti in lipsa lor. Prin urmare, chiar daca sotul interesat si-a angajat un aparator, va depune personal cererea de divort si va avea obligatia sa participe la fiecare termen de judecata. Exceptiile de la aceasta regula sunt strict prevazute de lege si limitate la urmatoarele situatii: unul dintre sotii executa o pedeapsa privativa de libertate, este impiedicat de o

boala grava, este pus sub interdictie sau are resedinta in strainatate. In aceste cazuri partile se vor infatisa prin mandatar.

De asemenea, pentru judecata in prima instanta, deci in fata judecatoriei, este obligatorie prezenta reclamatului. Daca la termenul de judecata in prima instanta reclamantul lipseste nejustificat si se infatiseaza numai paratul, cererea va fi respinsa ca nesustinuta.

Probele in materia divortului

Temeinicia motivelor de divort se apreciaza de la caz la caz de catre instanta de judecata in urma administrarii probelor.

Motivele de divort pot fi dovedite in cadrul procesului in principal folosind proba testimoniala, fiecare dintre sotii fiind in drept sa propuna martori, si proba cu inscrisuri.

O particularitate a probatoriului in procedura divortului o reprezinta acceptarea ca martori a rudelor si afinilor, cu exceptia insa a descendentilor, respectiv copiii sotilor. Este o solutie derogatorie de la dreptul comun, deoarece se considera ca relatiile dintre sotii, prin natura lor, sunt cunoscute in special de membrii familiei.

Referitor la acest aspect, in cazul divorturilor cu copii minori, practica instantelor de judecata este aceea de a audia cel putin un martor "comun" (un martor agreat de ambele parti), chiar si atunci cand sotii au ajuns la o intelegere in ceea ce priveste divortul si incredintarea minorilor.

Audierea minorilor

O alta particularitate o reprezinta ascultarea copiilor minori in vederea incredintarii, daca au implinit 10 ani. Audierea acestora are loc in camera de consiliu, fara participarea parintilor sau a avocatilor, iar opinia minorilor este consemnata intr-un proces-verbal care constituie mijloc de proba. In lumina prevederilor Legii 272/2004 privind protectia si promovarea drepturilor copilului, este posibila si ascultarea si consemnarea opiniei copilului chiar daca nu a implinit varsta de 10 ani, in functie de gradul sau de maturitate

si intelegere, insa sunt rare cazurile in care instantele au audiat copii avand varste mai mici de 10 ani.

Referatul de ancheta sociala

De asemenea, in vederea pronuntarii divortului si incredintarii minorilor, este obligatorie si ascultarea autoritatii tutelare de la domiciliul minorilor sau de la domiciliul unde vor fi crescuti si ingrijiti minorii, care, de obicei, se realizeaza prin intermediul referatului de ancheta sociala. Astfel autoritatea tutelara isi formuleaza pararea in scris cu privire la conditiile in care locuiesc parintii, modul in care se ingrijesc de cresterea si educarea copiilor si face o recomandare in legatura cu incredintarea minorilor unuia dintre parinti.

Desi ancheta sociala este obligatorie, concluziile autoritatii tutelare sunt lasate la aprecierea instantei.

Ordonanta presedintiala in raporturile de familie

Astfel potrivit Codului de procedura civila "instanta poate lua pe tot timpul procesului de divort, masuri vremelnice cu privire la incredintarea copiilor minori, la obligatia de intretinere, la alocatia pentru copii si la folosirea locuintei".

Ordonanta presedintiala reprezinta o procedura speciala in temeiul careia instanta de judecata poate dispune masurile provizorii enumerate mai sus si ca atare trebuie indeplinite anumite conditii specifice prevazute de lege pentru promovarea unei asemenea actiuni.

Pe de alta parte, trebuie urmate relativ aceleasi etape ca in cazul unui proces de divort, respectiv: formularea unei cereri, achitarea unei taxe de timbru, dovedirea cererii prin administrarea probelor etc.

Desi potrivit prevederilor legale, judecata se face de urgenta si cu precadere, exista si situatii in care pronuntarea unei hotarari pe cale de ordonanta presedintiala poate dura mai mult chiar decat procesul de divort.

O data cu ramanerea definitiva si irevocabila a hotararii de divort hotararile pronuntate in procedura speciala a ordonantei presedintiale isi inceteaza efectele.

De asemenea, independent de acestea, ordonanta presedintiala mai poate fi folosita si pentru reintegrarea sotului alungat, eventual si a copiilor, stabilirea unui program de vizita, restituirea bunurilor proprii de stricta necesitate, inventarierea bunurilor comune.

Avocat Iuliana Ţiplea